

Číslo: 3051/2022-2023

SPRÁVA
o výsledkoch školskej inšpekcie
vykonanej v dňoch od **07. 03. 2023** do **08. 03. 2023**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola s materskou školou Pavla Demitru, Centrum II 87, Dubnica nad Váhom	
Zriaďovateľ	Mesto Dubnica nad Váhom

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Oto Bača, riaditeľ základnej školy

Mgr. Jana Košinárová, zástupkyňa riaditeľa pre základnú školu

Janka Kadlečíková, zástupkyňa riaditeľa pre materskú školu

V súlade s poverením na **tematickú inšpekciu** č. 3051/2022 – 2023 zo dňa 27. 02. 2023 **inšpekciu vykonali:**

Mgr. Darina Repková, školská inšpektorka, ŠIC Trenčín

Mgr. Mária Šišťíková, školská inšpektorka, ŠIC Trenčín

PaedDr. Ingrid Luknárová, školská inšpektorka, ŠIC Trenčín

Mgr. Ing. Bc. Darina Žemberová, školská inšpektorka, ŠIC Trenčín

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Stav vzdelávania žiakov cudzincov – odídenčov z Ukrajiny

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Tematická inšpekcia bola vykonaná v plnoorganizovanej mestskej štátnej škole s vyučovacím jazykom slovenským. V škole sa vzdelávalo 419 žiakov, z toho 177 žiakov v 8 triedach na 1. stupni a 242 žiakov v 10 triedach na 2. stupni. Škola k dátumu začatia inšpekcie evidovala 21 žiakov odídenčov, pričom 10 z nich navštevovalo 1. stupeň a 11 sa vzdelávalo na 2. stupni. Zbor pedagogických a odborných zamestnancov tvorilo 37 zamestnancov (8 učiteľov 1. stupňa, 17 učiteľov 2. stupňa, 6 vychovávateľiek, 4 pedagogickí asistenti, sociálny pedagóg a školský špeciálny pedagóg). Škola nezamestnávala žiadneho zamestnanca pochádzajúceho z Ukrajiny. V škole pôsobil školský podporný tím v zložení školský špeciálny pedagóg a sociálny pedagóg.

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zaradovanie žiakov odídencom do vzdelávania

Podľa slov riaditeľa školy ihneď po vypuknutí vojnového konfliktu na Ukrajine škola zverejnila na svojej stránke oznam o prijímaní žiakov odídencom. Pri procese ich prijímania počas prvej vlny spolupracovala so zriaďovateľom a postupovala podľa aktuálnych usmernení Ministerstva školstva vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR), žiakom a ich zákonným zástupcom boli poskytnuté dvojjazyčné tlačivá, ako aj poradenstvo. V období druhej vlny sa zákonní zástupcovia žiakov odídencom už navzájom informovali o možnostiach prijímania žiakov do škôl v okolí a sami proaktívne prichádzali do školy. Prijatí boli všetci, ktorí prejavili záujem. Žiaci odídencom boli zaradovaní do bežných tried primárne podľa veku, prípadne do ročníka, ktorý navštevovali na Ukrajine, následne podľa ich jazykových schopností. V prípade značnej jazykovej bariéry boli títo žiaci preradení do nižšieho ročníka s cieľom zlepšenia si jazykových kompetencií. Samostatné triedy pre žiakov z Ukrajiny vytvorené neboli, nakoľko ich vekové zloženie a komunikačné zručnosti boli veľmi rôznorodé, na základe čoho vzdelávanie v jednej triede nebolo možné. Škola zároveň ich začlenením do kolektívu slovenských detí chcela podporiť proces ich socializácie a inklúzie. Vzhľadom na športové predispozície žiakov mohli byť zaradení aj do športových tried. K zmene učebného plánu v zmysle navyšovania hodín slovenského jazyka či iných predmetov škola nepristúpila. V minulom školskom roku organizovala pre žiakov odídencom jazykový kurz. Počas aktuálneho školského roka do školy nastúpilo 6 nových žiakov z Ukrajiny, 2 žiaci k 30. 09. 2022 odišli. Fluktuáciu žiakov, či už slovenských alebo ukrajinských, považoval riaditeľ školy za bežnú súčasť života školy, nevnímal ju ako problematickú, nakoľko nespôsobovala ťažkosti pri organizácii vzdelávania.

Aktivity školy na podporu osvojenia slovenského jazyka žiakmi odídencomi

Z rozhovorov s riaditeľom školy, ako aj so štyrmi triednymi učiteľmi vyplynulo, že škola v minulom školskom roku realizovala jazykový kurz pre tri skupiny žiakov odídencom s cieľom zlepšenia ich komunikačných schopností v slovenskom jazyku. Kurz bol financovaný z prostriedkov MŠVVaŠ SR, ako aj iných zdrojov. Jeho vedením bola poverená učiteľka kvalifikovaná na výučbu slovenského jazyka. Miera účasti žiakov na danom kurze súvisela s aktuálnou fluktuáciou a dĺžkou ich pobytu na Slovensku. Všetkým žiakom odídencom boli zabezpečené učebné materiály (prekladový slovensko-ukrajinský slovník, obrázkový slovník i dvojjazyčné tabuľky so základnými frázami). Pri prvotnej komunikácii si žiaci pomáhali mobilnými prekladovými aplikáciami. Veľkou pomocou v prvom kontakte bola učiteľka ovládajúca ruský jazyk, ktorá v škole nielen vyučovala, ale súčasne pôsobila aj ako špeciálny pedagóg. Značným prínosom bola i aktivita žiaka z 8. ročníka pochádzajúceho z Ukrajiny, ktorý na Slovensku žil už dlhší čas a po príchode nových žiakov pomáhal ako mediátor. Podľa slov riaditeľa školy plánovali i v tomto školskom roku zrealizovať kurz slovenského jazyka pre dve skupiny žiakov odídencom. Veľkým prínosom pri príprave kurzu bola z jeho pohľadu spolupráca s koordinátorkami podpory pri začleňovaní žiakov z Ukrajiny v rámci projektu Národného inštitútu vzdelania a mládeže (NIVaM), ktoré vedeniu školy poskytli množstvo potrebných informácií, odborné poradenstvo, ako aj kontakt na ukrajinského psychológa, ktorý by bol škole v prípade potreby nápomocný. Na základe tejto spolupráce riaditeľ školy zabezpečil pre všetkých žiakov odídencom učebnice slovenčiny pre cudzincov, ktoré budú využívať v rámci výučby plánovaného kurzu.

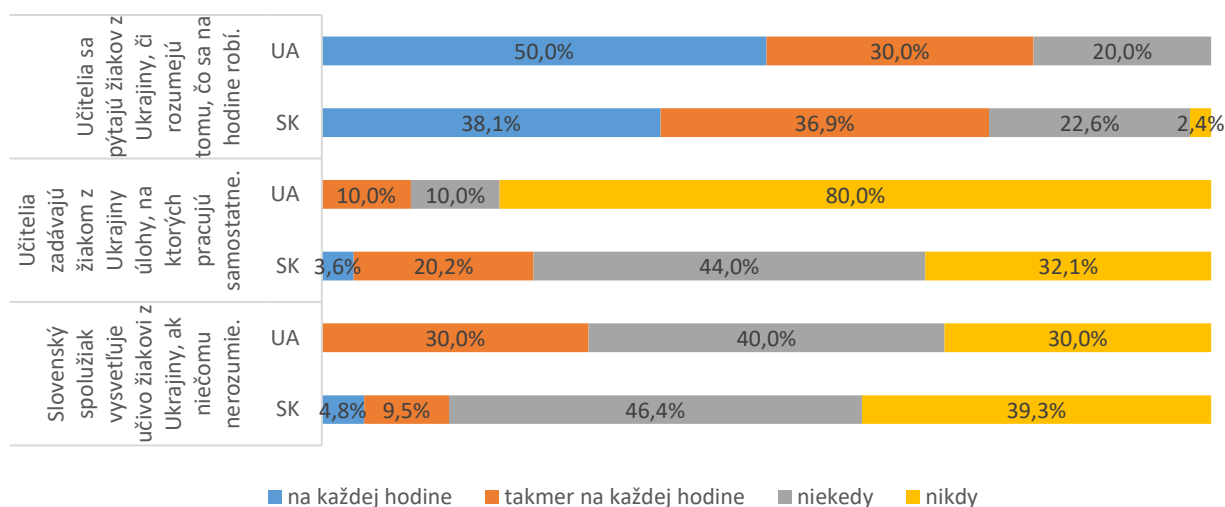
Podmienky na odstránenie edukačných bariér žiakmi odídencom

Z vyjadrení opýtaných triednych učiteľov vyplynulo, že primárny monitoring vedomostnej a komunikačnej úrovne žiakov odídencom prebiehal na úrovni porovnávania učiva zo zošitov žiakov odídencom, obsahových plánov učív, ktoré mali niektorí žiaci k dispozícii vo svojich mobilných telefónoch a porovnávaním vysvedčení, ak ich žiaci škole predložili. Následne

si vyučujúci individuálne a priebežne overovali úroveň vedomostí žiakov na vyučovaní konkrétnych predmetov. Vstupné a priebežné preskúšavanie žiakov odídencov bolo realizované bez klasifikácie, resp. malo charakter informatívnej spätnej väzby. V prípade dobrých výsledkov boli žiaci hodnotení známku, čo ich v značnej miere motivovalo k ďalšej práci. Jedna vyučujúca uviedla, že intenzívne spolupracovala s osobnou asistentkou, priebežná diagnostika zvládania učiva prebiehala prostredníctvom ich vzájomných konzultácií žiackych výkonov. Viacerí vyučujúci uviedli, že diskutovali o výsledkoch a pokrokoch žiakov odídencov nielen na pracovných poradách, zasadnutiach pedagogickej rady, ale i neformálne počas prestávok. Taktiež v prípade potreby úzko spolupracovali so školským špeciálnym alebo sociálnym pedagógom.

Škola nepristupovala k vytváraniu individuálnych plánov zo slovenského jazyka alebo k úprave obsahu predmetov pre žiakov odídencov. Podľa slov opýtaných vyučujúcich žiaci z Ukrajiny preberali rovnaké učivo ako ostatní žiaci, učiteľ prípadne upravil rozsah podľa ich úrovne vedomostí a zručností. Taktiež im v prípade potreby látku vysvetlil individuálne v slovenskom jazyku, niektorí vyučujúci využívali pri individuálnom výklade anglické či ruské slovíčka, v prípade rozvoja slovej zásoby boli využívané obrázkové karty. Individuálny prístup bol zabezpečený aj prostredníctvom pedagogickej asistentky, ktorá so žiakmi preberala a precvičovala problematické učivo. Tí mohli na vyučovaní používať online prekladače i knižné slovníky. V značnej miere bolo využívané aj rovesnícke učenie, v rámci ktorého novým žiakom tlmočili a vysvetľovali učivo spolužiaci z Ukrajiny, ktorí boli na Slovensku už dlhšie a ich úroveň ovládania slovenského jazyka bola vyššia. Z dotazníka zadaného žiakom vyplynulo, že vyučujúci pravidelne overovali mieru pochopenia zadaní a učebných postupov ukrajinskými žiakmi, podporovali ich začlenenie do vyučovacieho procesu a ich vzájomnú spoluprácu so spolužiakmi (pozri *Graf 1*).

Graf 1 Podpora učiteľov a spolužiakov na vyučovacích hodinách žiakom odídencom

V škole pôsobil nielen špeciálny, ale aj sociálny pedagóg, obaja boli súčasťou školského podporného tímu. Vedenie školy taktiež aktívne spolupracovalo s koordinátorkami z NIVaM, ktoré poskytli odborné poradenstvo v oblasti podpory žiakov odídencov. Tí mali možnosť v prípade potreby využiť zriadenú schránku dôvery alebo zúčastňovať sa na aktivitách školského parlamentu. Významnú úlohu zohrala i spolupráca školy s jazykovou školou i základnou umeleckou školou (ZUŠ). Žiakom odídencom, ktorí prejavili záujem a inklinovali k umeniu, či už hudobnému, výtvarnému alebo dramatickému, bolo ponúknuté navštevovať neďalekú ZUŠ.

Škola pri hodnotení žiakov rešpektovala metodické pokyny a usmernenia MŠVVaŠ SR na hodnotenie žiakov odídencov. Pri svojich výkonoch dostávali okamžitú slovnú spätnú väzbu s prihliadnutím na jazykovú bariéru. V rámci dvoch hodnotiacich období boli hodnotení

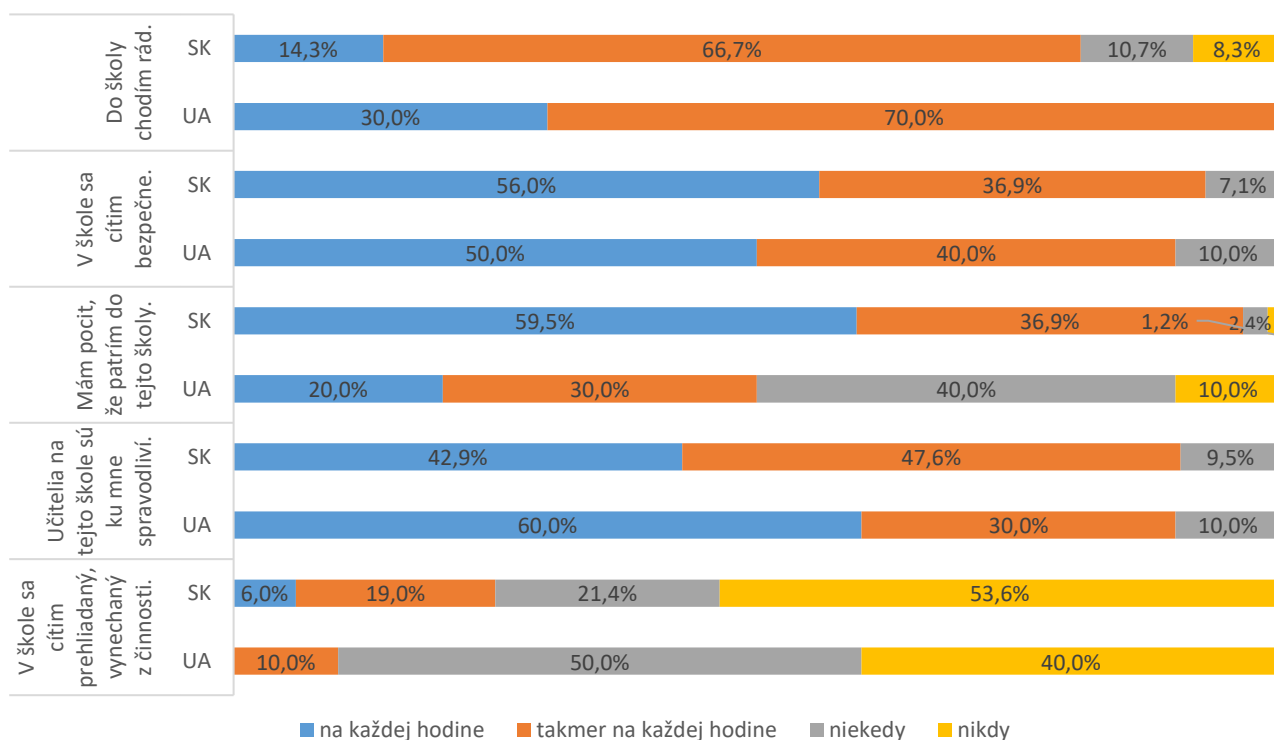
„absolvoval“ alebo „aktívne absolvoval“. Ak v danom predmete dosahovali veľmi dobré výsledky, boli hodnotení známkou, čo ich veľmi motivovalo k ďalšej práci.

Aktuálne realizovala doučovanie žiakov vyučujúca 2. ročníka v rámci popoludňajších aktivít. Riaditeľ v rozhovore uviedol, že škola sa pokúsi zrealizovať doučovanie prostredníctvom projektu DofE (Duke of Edinburgh's). Taktiež vyjadril zámer organizácie „generačného učenia“, v rámci ktorého by učители, ktorí sú v súčasnosti na dôchodku, pomáhali žiakom s domácimi úlohami.

Pri vyučovaní mohli žiaci používať rôzne pomocné materiály (kartičky s dvojazyčnými frázami, dvojazyčné pracovné listy, obrázkové karty, slovníky), no v súčasnosti už boli schopní zúčastňovať sa vyučovacieho procesu v slovenskom jazyku aj bez spomínaných pomôcok. Škola vníma žiakov odídenčov už ako svoju súčasť, preto mali možnosť zúčastniť sa a zapojiť sa do všetkých organizovaných akcií (Deň rodiny, Dni Pavla Demitru, Dni športu, Medzinárodný deň detí, Mikuláš, výročie školy, vianočné trhy...). Pri príležitosti Európskeho dňa jazykov prebiehalo zážitkové vyučovanie, v rámci ktorého si triedne kolektívy pripravili prezentácie predstavujúce rôzne európske krajiny a ich kultúrne špecifiká. Žiaci odídeneci mali možnosť vytvoriť samostatnú skupinu a spoločne prezentovať svoju vlasť, svoje zvyky, tradície i kultúrne osobitosti. Taktiež všetci dostali možnosť navštevovať školský klub detí, plavecký alebo lyžiarsky výcvik a krúžkovú činnosť. Aktuálne sa do krúžkov zapojilo 13 detí z Ukrajiny, jeden žiak sa zúčastnil školy v prírode.

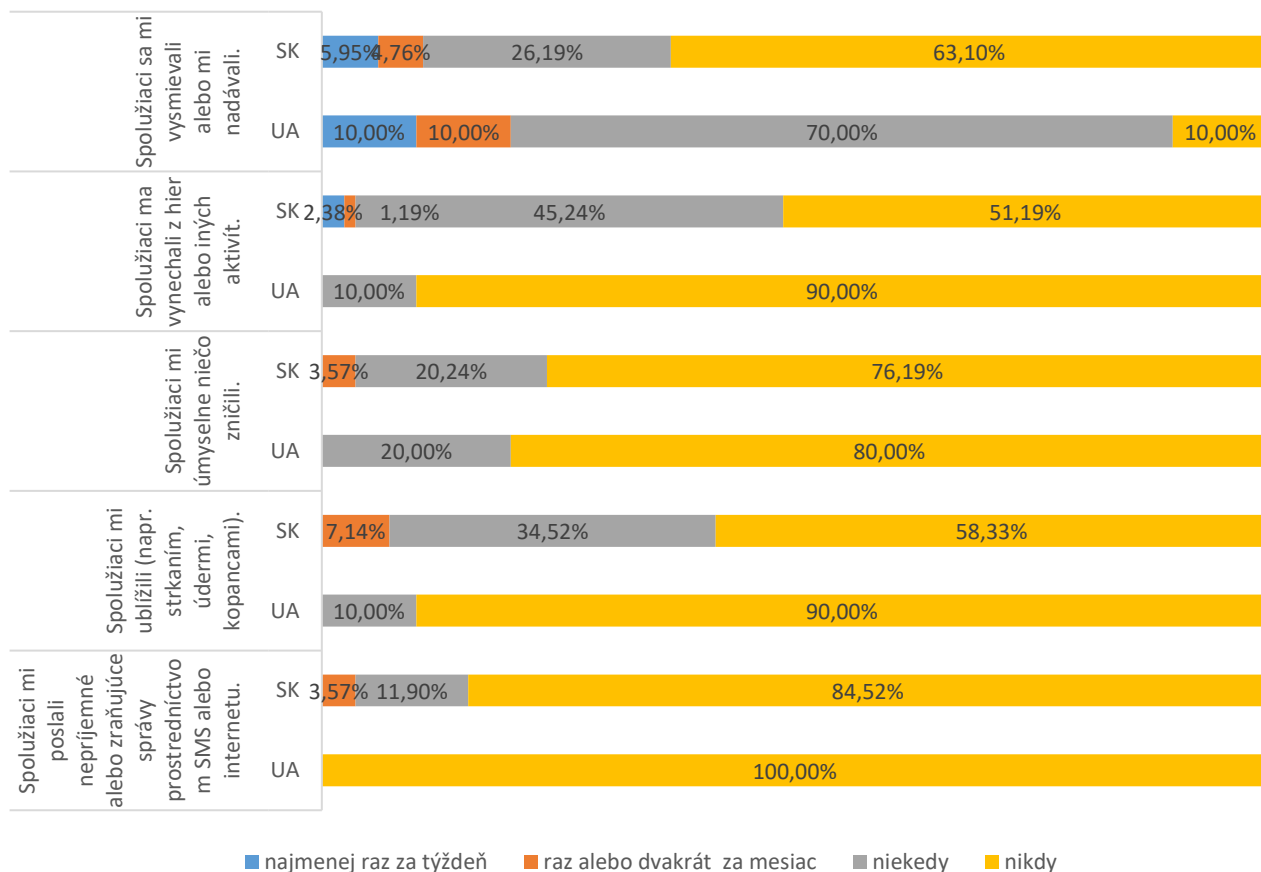
Škola podporovala vytváranie pozitívnych sociálnych vzťahov medzi žiakmi. Pred príchodom žiakov odídenčov triedni učители intenzívne komunikovali s intaktnými žiakmi o vzniknutej situácii. Následne v rámci podpory triednej klímy a začleňovania žiakov odídenčov do kolektívov realizovali na triednických hodinách a počas ranných kruhov množstvo interných aktivít (didaktické hry na rozvoj komunikačných a sociálnych zručností, kooperatívne úlohy, triedny večierok, návšteva divadla, výchovný koncert). Podľa slov pedagógov sa žiaci stali súčasťou triednych kolektívov a kamarátov si vyberali podľa svojich temperamentov. Významnú úlohu pri ich začleňovaní zohrali aj žiaci z Ukrajiny, ktorí prišli na Slovensko už v skoršom období. Mieru spolupatričnosti, ktorú uviedli opýtaní žiaci v zadanom dotazníku, vyjadruje *Graf 2*.

Graf 2 Spolupatričnosť žiakov ku škole

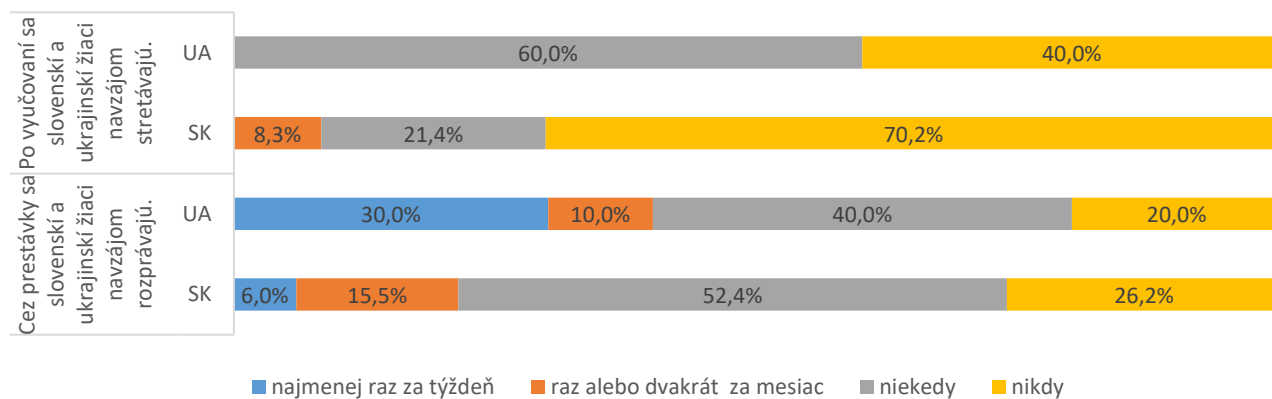

Podľa vyjadrení riaditeľa školy zabezpečovali priebežný monitoring vzťahov v kolektívoch prostredníctvom triednických hodín. Zároveň pravidelne organizovali preventívne aktivity zamerané na podporu pozitívnej klímy (preventívne programy, besedy, triedne aktivity...). Väčšina opýtaných triednych učiteľov v rozhovore uviedla, že vnímala začlenenie žiakov z Ukrajiny do pôvodného kolektívu triedy pozitívne, žiaci si postupne vytvárali vzťahy s ostatnými spolužiakmi, kamarátov si hľadali primerane svojmu veku a temperamentu, k vyčleňovaniu žiakov nedochádzalo. Podľa ich slov žiaci spolu komunikovali najmä cez prestávky, viedli rozhovory alebo sa navzájom skúšali učivo. Vzájomné vzťahy žiakov v škole prezentuje *Graf 3* a *Graf 4*.

Graf 3 Vzťahy žiakov v škole

Graf 4 Nadväzovanie kontaktov medzi žiakmi

Komunikácia školy so zákonnými zástupcami žiakov odídencom prebiehala viacerými spôsobmi. Väčšina z nich preferovala osobný kontakt. O výsledkoch svojich detí sa informovali zvyčajne ráno pred vyučovaním, na triednych rodičovských združeníach alebo prostredníctvom individuálnych konzultácií, iní komunikovali s triednym učiteľom prostredníctvom EduPage. Podľa vyjadrení vyučujúcich bola snaha o komunikáciu obojstranná, či už zo strany učiteľa, alebo zo strany zákonných zástupcov.

Z rozhovorov s triednymi učiteľmi vyplynulo, že pred Vianocami mali žiaci odídeni možnosť zúčastňovať sa online vzdelávania z Ukrajiny, ktorého sa niektorí žiaci zúčastňovali i v súčasnosti.

Identifikácia potrieb školy pri vzdelávaní žiakov odídencom

Podľa slov riaditeľa by škola uvítala, ak by jazykový kurz prebiehal dlhšie, aby sa mohla prehĺbiť a zdokonaľiť jazyková úroveň žiakov z Ukrajiny. Tiež by potrebovali zamestnanca s potrebnou kvalifikáciou ovládajúceho ukrajinský jazyk, ktorý by novoprichádzajúcim žiakom tlmočil, nakoľko vyučujúca ovládajúca ruský jazyk v blízkej dobe odchádza do dôchodku. Škola plánuje prijať pani učiteľku s pedagogickým vzdelaním z Ukrajiny, ktorá získala certifikát B2 zo slovenského jazyka a mohla by nielen vyučovať jazykový kurz, ale byť nápomocná žiakom i pedagogickému zboru pri prekonávaní prvotnej jazykovej bariéry. Problematickým sa však stáva proces preukazovania bezúhonnosti, ktorý komplikuje možnosť zamestnávania cudzincov. Viacerí vyučujúci by taktiež privítali pomoc pedagogického asistenta, slovensko-ukrajinské učebnice (učebné texty), v ktorých by bolo zadanie nielen po slovensky, ale i v ukrajinčine, dvojazyčné súhrnné prehľady učív či nápovedné obrázky. Nápomocným by bolo i metodické usmernenie pri organizácii kurzu slovenského jazyka ako cudzieho jazyka.

1.3 INÉ ZISTENIA

Žiadne.

2 ZÁVERY

Škola pri procese prijímania žiakov odídencom aktívne spolupracovala so zriaďovateľom a postupovala podľa aktuálnych usmernení MŠVVaŠ SR. Kritériom pre zaradenie do tried bol nielen vek a ročník, ktorý žiaci navštevovali na Ukrajine, ale aj ich jazykové schopnosti či športové predispozície. V záujme o prekonanie prvotnej jazykovej bariéry bol v minulom školskom roku organizovaný jazykový kurz slovenského jazyka pre cudzincov a všetkým žiakom boli poskytnuté učebné materiály (prekladový slovensko-ukrajinský slovník, obrázkový slovník i dvojazyčné tabuľky so základnými frázami). Vedenie školy plánovalo i v tomto školskom roku zrealizovať kurz slovenského jazyka pre dve skupiny. Pri prvotnom kontakte pomáhala s komunikáciou učiteľka ovládajúca ruský jazyk, ktorá v škole nielen vyučovala, ale súčasne pôsobila aj ako špeciálny pedagóg. Primárny monitoring vedomostnej a komunikačnej úrovne žiakov odídencom prebiehal porovnávaním učiva zo zošitov žiakov odídencom, obsahových plánov učiva a porovnávaním vysvedčení. Následne si vyučujúci individuálne preverovali úroveň vedomostí a zručností žiakov na vyučovaní jednotlivých predmetov. Pedagógovia vzájomne diskutovali o výsledkoch a pokrokoch žiakov odídencom na pracovných poradách, na zasadnutiach pedagogickej rady, ale i neformálne počas prestávok. V prípade potreby úzko spolupracovali so školským špeciálnym pedagógom alebo sociálnym pedagógom. Pravidelne overovali mieru pochopenia zadaní a učebných postupov ukrajinskými žiakmi, podporovali ich začlenenie do vyučovacieho procesu a ich vzájomnú spoluprácu so spolužiakmi. Vedenie školy aktívne spolupracovalo

s koordinátorkami z NIVaM. Škola pri hodnotení žiakov rešpektovala metodické pokyny a usmernenia MŠVVaŠ SR na hodnotenie žiakov odídencov. Vníkala ich ako svoju súčasť, preto mali možnosť zúčastniť sa a zapojiť sa do všetkých organizovaných akcií, navštevovať školský klub detí, plavecký alebo lyžiarsky výcvik a krúžkovú činnosť. Triedni učitelia v rámci podpory triednej klímy a začleňovania žiakov odídencov do kolektívov realizovali na triednických hodinách a počas ranných kruhov množstvo interných aktivít. Priebežný monitoring vzťahov v kolektíve bol zabezpečený prostredníctvom triednických hodín a aktivít podporujúcich pozitívnu klímu a bezpečné prostredie. Komunikácia so zákonnými zástupcami žiakov z Ukrajiny prebiehala nielen prostredníctvom EduPage, ale najmä osobným kontaktom. V rámci podpory vyučovania žiakov odídencov by škola uvítala dlhšie časové trvanie jazykového kurzu, pomoc pedagogických asistentov či zamestnanca ovládajúceho ukrajinský jazyk, dvojjazyčné učebné materiály, metodické usmernenia k organizácii jazykových kurzov pre žiakov cudzincov.

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

PÍ SOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. rozvrh hodín učiteľov
2. rozvrh hodín tried

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

Školský inšpektor: Mgr. Darina Repková

Dňa: 30. 03. 2023

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trenčín:

Mgr. Darina Repková

- b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Oto Bača

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 05. 04. 2023 v Trenčíne:

- a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Trenčín:

Mgr. Darina Repková

.....

- b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Oto Bača

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú (vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 dní pracovných od prerokovania):

Mgr. Oto Bača, riaditeľ školy

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Mgr. Darina Repková, školská inšpektorka

.....

Na vedomie

Úsek inšpekčnej činnosti